

BETÄNKANDE

MED FÖRSLAG TILL FÖRÄNDRADE BESTÄMMELSER

ANGÅENDE

BANKKONTROLLEN

AFGIFVET DEN 15 NOVEMBER 1905

AF

DÄRTILL FÖRORDNADE KOMMITTERADE

STOCKHOLM
ISAAC MARCUS' BOKTR.-ARTIEBOLAG
1905

Till herr statsrådet och chefen för kungl. finansdepartementet.

Sedan Riksdagen i skrifvelse den 21 mars innevarande år anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes låta utreda frågan om förändrad organisation af den utaf staten öfver bankverksamheten utöfvade kontrollen och förelägga Riksdagen de förslag, hvartill utredningen kunde gifva anledning, samt Kungl. Maj:t vid föredragning den 30 därpåföljde juni af Riksdagens berörda skrifvelse bemyndigat chefen för kungl. finansdepartementet att tillkalla högst tre sakkunniga personer att inom departementet biträda med utredning och afgifvande af förslag i det i Riksdagens skrifvelse angifna syfte, har herr statsrådet den 10 sistlidne juli uppdragit åt undertecknade Frölander, Moll och Rabe att jämte undertecknad Benckert inom finansdepartementet deltaga i utarbetandet af ifrågavarande förslag; och få kommitterade härmed afgifva följande yttrande och förslag i ämnet.

Riksdagens omförmälda framställning föranleddes närmast af en inom Riksdagens Andra Kammare väckt motion, däri motionären — efter att hafva beträffande bankernas utveckling sedan början af 1870-talet visat, att, enligt de officiella bankrapporterna, bankernas antal, som vid 1871 års slut uppgick till 28, vid utgången af år 1904 stigit till 71, samt att, medan den summa, hvarmed bankernas tillgångar och skulder balanserade vid utgången af år 1871, slutade å ett belopp af 219 millioner kronor, balanssumman vid samma tid år 1904 utgjorde 1,702 millioner kronor — erinrat, hurusom under hela denna tidsperiod den af staten öfver bankerna utöfvade kontrollen, hvilken som bekant åläge dels af Konungens befallningshafvande hos bankerna förordnade ombud, dels de funktionärer, bankspektören och hans biträden, som

inom finansdepartementets bankbyrå handlade lithörande ärenden, kunde sägas hafva kvarstått på ungefär samma punkt hvad beträffade kontrollens organisation. Rörande utvecklingen af bankbyråns organisation kunde sålunda i korthet nämnas, att Kungl. Maj:t år 1868 medgifvit, att för handläggningen af mål tillhörande den af finansdepartementet utöfvade bankkontrollen finge vid departementets expedition på försök anställas ett biträde, som med tiden erhållit benämningen bankinspektör; att någon tid därefter en amanuens befunnits vara för bankinspektören erforderlig; samt att från och med år 1890 en assistent äfven varit på bankbyrån anställd.

Med erinran tillika om den omfattande och granulaga verksamhet, som åläge bankinspektionen, anförde motionären vidare, att, om man med bankinspektionens ändamål för ögonen jämförde bankverksamhetens utveckling med utvecklingen af bankbyrån, kunde man näppe-ligen värja sig för den tanken, att den senare utvecklingen icke hållit jämna steg med den förra. Om bankinspektionen i afseende å organisation och arbetskrafter kvarstode oförändrad (under de senaste femton åren hade bankbyråns sammansättning icke undergått någon förändring), under det bankverksamheten stadigt utvecklades till allt större omfattning och mångsidighet, vore det, såsom motionären vidare anförde, klart, att inspektionen skulle möta allt större svårigheter vid fyllandet af sitt grannliga värf. Då bankverksamheten, såsom utgörande själfva nerven i landets hela affärsrörelse, borde stå under en möjligast effektiv och tillfredsställande kontroll, och då vidare denna kontroll ådroge staten ett slags moralisk propieborgen för bankverksamheten, vore det af största vikt, att kontrollen vore så anordnad, att den förmådde hålla jämna steg med bankverksamhetens utveckling.

I hvilken riktning bankkontrollen borde reformeras, därpå lämnade enligt motionärens mening nu gällande bestämmelser angående kontrollen öfver försäkringsanstalterna anvisning. Då emellertid bankverksamheten till sin natur vore vidt skild från försäkringsverksamheten, kunde gifvetvis bestämmelserna rörande kontrollen öfver den senare ej utan vidare tillämpas på kontrollen öfver den förra; men ingen torde kunna bestrida, att icke bankverksamheten vore af lika stor allmän betydelse som försäkringsverksamheten och följaktligen förtjänt att i afseende å den af staten utöfvade tillsynen likställas med den senare.

Några ökade kostnader för statsverket behöfde icke bli en följd af bankkontrollens reorganisation i nu antydd riktning. Tvärtom borde härigenom besparingar uppstå, då bankerna liksom försäkringsanstalterna gifvetvis själfva borde bära kostnaderna för kontrollen,

hvilket så mycket hellre borde kunna åläggas dem, som dels kontrollen vore till gagn lika mycket för bankerna själfva som för det allmänna, dels kostnaderna, fördelade på samtliga banker, ej kunde sägas medföra någon kännbar börda.

Med anledning af hvad sålunda och i öfrigt anförts föreslog motionären, att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t hemställa, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda frågan om förändrad organisation af den utaf staten öfver bankverksamheten utöfvade kontrollen samt förelägga Riksdagen de förslag, hvartill utredningen kunde gifva anledning.

I likhet med hvad sammansatta banko- och lagutskottet i sitt i anledning af motionen afgifna utlåtande yttrat, anförde Riksdagen i sin ofvanberörda skrifvelse, att för vinnande af det med bankinspektionen afsedda hufvudsakliga ändamålet att tillse, det bankerna förvaltades efter sådana grunder, att allmänhetens förtroende till desamma ej rubbades, det vore nödvändigt, att bankinspektionen i afseende å organisation och arbetskrafter vore så ordnad, att den utöfvade kontrollen blefve fullt effektiv och utvecklades i samma mån, som bankverksamheten både till innehåll och omfattning utvidgades. Med hänsyn till det svenska bankväsendets synnerligen kraftiga utveckling under de senaste årtiondena syntes det därför uppenbart, att, då samtidigt bankinspektionen kvarstått hufvudsakligen oförändrad, det för denna måste möta allt större svårigheter att tillfredsställande fylla sitt mål. En omorganisation af bankinspektionen vore därför, såsom äfven erfarenheten torde hafva visat, i hög grad påkallad, hvarför Riksdagen utan tvekan anslöte sig till motionärens förslag, i enlighet hvarmed, såsom af det förestående framgår, Riksdagens skrifvelse äfven är affattad.

Såsom i förenämnda motion antyds, utöfvas bankkontrollen dels af Konungens befallningshafvande dels ock från finansdepartementet; och återfinnas de härom meddelade stadgandena i de särskilda kapitlen om tillsyn i lagarna angående solidariska bankbolag och angående bankaktiebolag den 18 september 1903, nämligen i 77—88 §§ af lagen angående solidariska bankbolag och i 70—80 §§ af bankaktiebolagslagen, äfvensom i lagen angående solidariska bankbolags, bankaktiebolags och sparbanks konkurs den 18 september 1903.

Utom viss kontroll därå att bankbolag fullgjort hvad lag föreskrifver såsom villkor för rörelsens öppnande tillkommer Konungens befallningshafvande jämväl tillsyn öfver bankbolagens verksamhet. Denna lokala tillsyn utöfvas dels genom därtill af Konungens befall-

ningsshafvande förordnade personer dels ock omedelbart af Konungens befallningshafvande, som äger att på yrkande af bankinspektören eller af eget initiativ i vissa fall förbjuda verkställighet af beslut, som fattats af bankstyrelse eller bolagsstämma, samt förelägga styrelse att göra rättelse i vidtagen åtgärd.

Den centrala bankinspektionen utöfvas af chefen för finansdepartementet och den till samma departement hörande bankbyrån. Men churu, på sätt nedan närmare skall angifvas, bemälda departementschef i förenämnda författningar tillagts viss personlig befogenhet i afseende å bankkontrollen, kan dock den egentliga centrala tillsynen öfver bankerna sägas tillkomma bankinspektören med biträde af assistent.

Hvad först angår den centrala tillsynen hafva kommitterade, i likhet med hvad Riksdagen i sin ofvanberörda skrifvelse framhållit, funnit, att bankverksamhetens synnerligen kraftiga utveckling i afscende å såväl rörelsens omfattning som dess beskaffenhet påkallar en omorganisation af denna tillsyn, eller hvad man i allmänhet betecknar såsom bankinspektionen. En utvidgning af personalen inom bankinspektionen är behöflig redan ur den synpunkten, att bankundersökningar må kunna företagas utan allt för långa mellantider eller så ofta särskilda förhållanden eljest påkalla undersökning. Då Riksdagen år 1889 första gången beviljade anslag till anställande af en assistent åt bankinspektören med uppgift att verkställa bankundersökningar, utgjorde de enskilda bankinrättningarnas antal 43, under det att de nu, ehuru 8 banker sedan dess sammanslagits med andra banker under fortsatt utöfvande af bankverksamheten, uppgå till 73; och oktroj är dessutom redan beviljad för ytterligare 7 bankbolag. De enskilda bankinrättningarnas egna fonder, som i slutet af år 1889 utgjorde 103.7 millioner, komma att vid innevarande års utgång uppgå till omkring 400 millioner kronor, och deras balanssumma, som den sista december 1889 utgjorde 628.7 millioner, hade samma dag 1904 sprungit upp till 1,702.3 millioner kronor. Nämnade siffror lära tillräckligt motivera behovet af ytterligare en assistent, på det att krafter icke må saknas till verkställande af erforderliga bankundersökningar.

Men det lär icke vara tillfyllest, att en ny arbetskraft sålunda tillföres bankinspektionen; själfva dess inre organisation synes böra med hänsyn till arbetets beskaffenhet undergå en omgestaltning.

Rörande detta arbetes beskaffenhet må här erinras, att bankinspektören jämte assistenten åligger att verkställa undersökningar i de särskilda bankinrättningarna, och att bankinspektören på grund af hvad vid dessa undersökningar förekommit och med ledning af de upp-

gifter, som af de enskilda bankinrättningarna ingifvas till finansdepartementet eller från bankbyrån infordras, har att tillse, det gällande författningar och fastställda bolagsordningar behörigen iakttagas, samt att jämväl i öfrigt framställa erinringar mot en banks förvaltning.

I fråga om betydelsen och beskaffenheten af en bankundersökning tillåta kommitterade sig att, i likhet med hvad i förenämnda motion ägt rum, erinra om följande, den 12 januari 1889 af dåvarande chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet afgifna yttrande.

»En bankinspektion har icke till hufvudsakligt ändamål att inventera kassa och värdehandlingar. När portfölj och kassa vid inspektionerna granskas, sker det icke så mycket för att tillse, att allt finnes, som i böckerna är upptaget, utan fasthellre för att dels granska kontrollerna vid förvaltning och förvar af kassan m. m. och dels, så vidt ske kan, få ett begrepp om portföljens beskaffenhet — om utsträckningen af borgenskrediten, om grunderna för fastighetskrediten, om stora krediters utlämnande på enskilda namn m. m. — hvilket allt bidrager att bilda ett omdöme om bankens skötsel. Vid bankinspektionerna är vidare att tillse, att de till finansdepartementet inkommande månadsrapporterna äro uppställda så, att de riktigt angifva bankens verkliga ställning; att banklagen och bankens reglemente i alla afseenden efterlefvas; att bankens bokslut uppgöres efter riktiga grunder och särskildt att nödiga afskrifningar verkställas; att vid bestämmande af utdelning åt bankens delägare behörig hänsyn tages till bankens soliditet; och i allmänhet att banken förvaltas enligt sådana grunder, att allmänhetens förtroende icke må gäckas.»

Efter denna redogörelse för det viktiga och grannliga arbete, som sålunda åligger bankinspektionen, framställer sig, enligt kommitterades mening, osökt den anmärkningen, att bankinspektören saknar vid sin sida någon kollega såsom medbeslutande eller rådgifvande; han kan sägas ensam representera bankinspektionen.

Med den intensitet, bankverksamheten numera hos oss uppnått, med de växlande former, bankrörelsen antagit, äro de frågor, som kunna föreligga för bankinspektionen, af så olikartad och ofta af så invecklad beskaffenhet, att *en* person icke kan anses tillfyllest för en allsidig pröfning af desamma. Och fränsedt detta är bankinspektionen af en så egenartad och grannliga natur, att den knappast bör ligga i endast en persons hand. Å ena sidan kan nämligen en bankinspektör, som är alltför benägen att hålla sig passiv, behöfva vid sin sida en pådrifvande kraft, för att institutionen skall göra gagn. Men å andra sidan kan det vara väl så viktigt, att en ifrig och allt för energisk bankinspektör

icke lämnas fria händer att vidtaga åtgärder, som, om också kanske formellt försvarbara, kunna vara okloka. Ty det lider intet tvifvel, att ett aggressivt steg af bankinspektionen kan, om det icke är moget öfvervägdt, komma stor skada åstad.

Kommitterade anse det därför vara ändamålsenligt och betryggande, att den centrala tillsynen öfver bankerna anförtros åt en af flera personer bestående myndighet, som lämpligen benämnas bankinspektionen.

Till denna myndighets verksamhetsområde skola då först och främst hänföras de åligganden, som nu tillhöra bankinspektören. Men med den förändrade organisation, den centrala bankkontrollen sålunda skulle erhålla, lär man utan tvekan jämväl kunna vidtaga en åtgärd, som länge betecknats såsom önskvärd, nämligen den att befria chefen för finansdepartementet från skyldigheten att personligen besluta i vissa frågor rörande bankerna. Som bekant åligger det enligt gällande banklagstiftning departementschefen att besluta, när extra bankbolagsstämma må af bankinspektören sammankallas och när bankbolag skall anmodas att på grund af lidna förluster göra bokslut och kalla sina revisorer. Jämväl äger departementschefen att förordna om bankundersökning samt att begära direkta upplysningar från bankerna. Vidare har på grund af bestämmelsen, att formulär till bankrapporterna skall från »finansdepartementet meddelas», departementschefen fastställt sådana formulär; och slutligen är det departementschefen, som skall förordna dels ombud att öfvervaka likvidation af bankbolag samt dels, efter mottagen anmälan att bank råkat i konkurs, allmänt ombud att såsom god man och syssloman deltaga i konkursboets förvaltning. Kommitterade föreslå nu, att chefens för finansdepartementet befogenhet i nämnda hänseenden skall öfvergå till bankinspektionen.

I förut angifna författningar föreslå därför kommitterade ändringar i den syftning, att den tillsyn öfver bankerna, som nu utöfvas af chefen för finansdepartementet och af bankinspektören, öfverflyttas på bankinspektionen.

Vid uppgörande af förslag till instruktion för bankinspektionen har den nyligen inrättade försäkringsinspektionen i flera hänseenden tjänat till förebild. Men om en omorganisation af bankinspektionen i ofvan antydda riktning skall blifva fullt betryggande, lär icke chefen för bankinspektionen böra tilläggas samma rätt som chefen för försäkringsinspektionen att, efter inhämtande af ledamöternas mening, ensam besluta i alla förekommande frågor. Kommitterade hålla före, att beslut böra fattas kollegialt af bankinspektionen i alla frågor af större vikt och särskildt i sådana, som afse meddelande af för bankerna bindande föreskrifter.

Kommitterade föreslå, att bankinspektionen skall utgöras af en bankinspektör och chef, en biträdande ledamot, två assistenter och en sekreterare. I behandling af ärende, som af bankinspektionen skall kollegialt afgöras, deltaga alltid bankinspektören och den biträdande ledamoten samt därjämte, med hänsyn till ärendets beskaffenhet, antingen endera assistenten eller sekreteraren. En assistent bör ingå såsom ledamot vid behandling af ärende rörande banks skötsel, bokföring och dylika rent bankmässiga frågor; sekreteraren åter, då fråga föreligger af mera juridisk art, såsom tolkning af lag och reglementen m. m. Då den hittillsvarande assistenten, för bearbetande af det vid bankundersökningarna samlade material samt för undersökningar i de talrika bankkontoren i hufvudstaden, uppehåller sig därstädes väl så lång tid af året som i landsorten, möter intet hinder att anordna arbetet så, att en af de två föreslagne assistenterne alltid finnes tillgänglig att ingå såsom ledamot vid bankinspektionens sammanträden.

Det torde icke vara obilligt och är väl också af Riksdagen förutsatt, att, liksom försäkringsinrättningarna bekosta försäkringsinspektionen, bankerna skola bära kostnaden för bankinspektionen, som väl får antagas lända bankerna till gagn genom ökad kredit hos allmänheten och äfven delägarne till trygghet genom kontroll å förvaltningen. Men däremot lär det icke rimligtvis kunna ifrågasättas, att bankerna skola betungas med utgifter till godtgörande af det arbete å den nuvarande bankbyrån, som icke är att hänföra till bankinspektionen, såsom beredning af ärenden angående lagstiftningen för banker och hypoteksinrättningar, granskning och föredragning inför statsrådsberedningen af nya och ändringar i gällande reglementen för bankbolag, hypoteksföreningar för landsbygden och för städerna, pantlåneinrättningar och andra låneanstalter, föredragning af besvär öfver Konungens befallningshafvandes beslut i frågor rörande sparbanker, pantlåneinrättningar m. m., utarbetande och publicerande af uppgifter rörande riksbanken och de enskilda bankinrättningarne öfver ställningen såväl för hvarje månad som, hvad beträffar de enskilda bankinrättningarne, efter årsboksluten samt utarbetande och publicerande af uppgifter angående hypoteksbanken och hypoteksföreningarne. Dessa göromål, till hvilka äfven hör uppsättande och expediering af de utaf Kungl. Maj:t meddelade resolutioner i fråga om fastställelse å reglementen och i ofvanberörda ärenden anförda besvär m. m., bestridas af bankinspektören i hans egenskap af byråchef och med biträde af amanuensen å bankbyrån; och godtgörelse för detta arbete bör fortfarande lämnas af staten, liksom statsverket fortfarande lär bära gälda såväl arfvode till det, särskildt för sammanfattning af

bankernas månadsrapporter å bankbyrån anställda biträde, som kostnaden för tryckning af dessa månadsuppgifter och af årsredogörelsen för bankerna, hvilka publikationer utgöra ett led i det officiella statistiska trycket och verkställas till allmänhetens upplysning och gagn.

Det synes kommitterade påtagligt, att då bankspektörens och bankbyråchefens göromål hafva nära gemenskap med hvarandra och på vissa punkter sammanfalla, befattningarna fortfarande böra bestridas af samma person; men med hänsyn till ofvanberörda kostnadsfråga har en särdelning af befattningarna blifvit utaf kommitterade verkställd.

Likaledes anse kommitterade, att befattningen såsom amanuens å bankbyrån, hvilken befattning, såsom ofvan är sagdt, fortfarande bör aflönas af statsverket, lämpligen bestrides af sekreteraren hos bankinspektionen.

Då bankspektören sålunda tillika skall vara chef för bankbyrån inom finansdepartementet och sekreteraren hos bankinspektionen tillika amanuens å nämnda byrå, kan bankinspektionen icke lämpligen, såsom försäkringsinspektionen, bilda ett särskildt ämbetsverk; och en sådan anordning synes icke heller i och för sig vara behöflig. Bankinspektionen såsom ägande nära gemenskap med bankbyrån bör fortfarande vara anordnad inom finansdepartementet, hvarigenom ock en del kostnader torde kunna besparas.

Beträffande aflöningsstat samt öfriga kostnader för bankinspektionen erbjuder försäkringsinspektionens stat vissa jämförelsepunkter. Sålunda må erinras, att chefen för försäkringsinspektionen uppbär ett arfvode af 10,000 kronor årligen; och det är därvid att märka, att granskning och föredragning hos statsrådsberedningen af ärenden rörande försäkringsinrättningar verkställas af en särskildt därtill förordnad person, som härför uppbär ersättning från statsverket med 3,000 kronor årligen. Kommitterade hålla före, att innehafvaren af bankspektörs- och bankbyråchefsbefattningen, som, efter bankinspektionens omorganisation och därpå föranledda intensivare kontroll med talrikare bankundersökningar, läser taga en mans hela arbetskraft i anspråk, icke bör godtgöras med lägre belopp än det chefen för försäkringsinspektionen uppbär i arfvode, eller 10,000 kronor. En god aflönning utgör, såsom jämväl i förenämnda motion är antydt, ett villkor för att man vid uppkommande ledighet skall kunna påräkna att få den grannlaga och maktpåliggande befattningen besatt på ett tillfredsställande sätt; och det är påtagligen af särskild vikt, att en bankinspektör aflönas så, att han kan känna sig ekonomiskt oberoende. Den uppdelning, som, med hänsyn därtill att bankinspektörens arbete skall godtgöras af bankerna och byråchefens

af statsverket, bör ske af nämnda arfvode, blir ju i viss mån godtycklig. Men då föredraganden inom civildepartementet af ärenden rörande försäkringsinrättningar, såsom ofvan är nämndt, godtgöres med 3,000 kronor samt bankbyråchefen, utom ärenden angående bankinrättningarna, har att, efter hvad förut är utveckladt, handlägga äfven ärenden rörande andra låneanstalter m. m., synes byråchefens arfvode böra sättas till 4,000 kronor, motsvarande lönen för en kanslissekreterare, ålders-tilläggen oberäknade. Under förutsättning således att bankbyråchefens aflöning bestämmes till 4,000 kronor, föreslå kommitterade att aflöning till bankspektören utgår med 6,000 kronor årligen, däraf 4,000 kronor såsom lön och 2,000 kronor såsom tjänstgöringspenningar.

Den biträdande ledamoten har icke att taga del i andra göromål inom bankspektionen än dem, som föreligga vid inspektionens sammanträden, och dessa torde hvarken behöfva blifva synnerligen täta eller långvariga. Då denna ledamot emellertid läser komma att sökas inom en krets af personer, hvilkas arbete icke kan alltför knapphändigt godtgöras, synes ett belopp af 3,000 kronor årligen, eller samma belopp, som utgår till hvardera af de två sakkunnige ledamöterna inom försäkringsinspektionen, böra anslås till godtgörelse åt den biträdande ledamoten.

Det arbete, som kommer att åligga sekreteraren-amanuensen torde icke taga så mycken tid i anspråk, att hans aflöning bör beräknas efter samma grunder, som aflöningen till sekreterare hos andra verk och myndigheter, utan synes sekreteraren-amanuensen blifva lämpligen godtgjord med ett arfvode af 3,600 kronor årligen. Häraf torde för amanuens-tjänstgöringen beräknas samma belopp, som nu utgör amanuensens arfvode, eller 1,200 kronor. Under förutsättning att amanuensens arfvode fastställes till sistnämnda belopp, föreslå kommitterade således, att aflöningen till sekreteraren hos bankspektionen fastställes till 2,400 kronor årligen, däraf 1,600 kronor såsom lön och 800 kronor såsom tjänstgöringspenningar.

Arfvodet till assistenten å bankbyrån, hvilket är uppfördt å extra stat, har från och med år 1901 utgått med 4,500 kronor. Äfven om assistenterne hos bankspektionen blifva två, kommer utöfvandet af deras befattning att helt taga deras tid i anspråk. Vid sådant förhållande och då arfvodet för dem icke gärna bör sättas lägre än den aflöning, som uppbäres af de mera erfarna tjänstemännen i de större bankerna, helst assistenterne böra utgå just ur desse tjänstemäns krets, hafva kommitterade ansett, att arfvodet för hvardera assistenten icke bör sättas lägre än till 5,000 kronor årligen, däraf 3,500 kronor såsom

lön och 1,500 kronor såsom tjänstgöringspenningar. Det är emellertid af vikt, att ombyte å assistentplatserna icke för ofta förekommer. Först sedan en assistent efter några års tjänstgöring blifvit bekant med person- och sakförhållandena inom de särskilda bankerna, kan han nämligen fullt motsvara de kraf, som ställas på honom; och för att öka utsikterna att något längre få behålla en duglig assistent, hvars lämplighet för en bankdirektörsbefattning är, enligt hvad erfarenheten visat, väl insedd, hafva kommitterade ansett, att assistenterne böra erhålla ålderstillägg, som lämpligen kunna för hvardera bestämmas till 500 kronor efter 5 års och ytterligare 500 kronor efter 10 års tjänstgöring. Af nyss antydda skäl bör förutvarande assistent på bankbyrån få för erhållande af ålderstillägg räkna sig till godo tjänstgöring före den nya bestämmelsens trädande i kraft.

Vid fråga om inrättande af den nuvarande assistentbefattningen yttrade dåvarande chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet, att assistenten borde aflönas så, att den till honom utgående resekostnadsersättningen kunde beräknas lämna något öfverskott, hvarför han, jämte fast arfvode, borde åtnjuta rese- och traktamentsersättning i tredje klass af resereglementet; och i enlighet härmed har assistenten uppburit sådan ersättning liksom, enligt tidigare bestämmelse, bankinspektören. Men det för nämnda klass i resereglementet fastställda dagtraktamentet, 10 kronor, förslår enligt numera inträdda förhållanden icke att betäcka den verkliga kostnaden för husrum och kosthåll under resor. Enligt hvad känt är uppbära också t. ex. försäkringsbolagens enskilda inspektörer ett dagtraktamente af 20 kronor och hypoteksbankens reviderande styrelseledamöter 15 kronor jämte reseersättning, beräknad efter samma grunder som vid bankinspektion. Då det, såsom i ofvannämnda yttrande till statsrådsprotokollet är antydt, lär vara lämpligt, att ifrågavarande ersättning tilltages så pass rundligt att vederbörande ur ekonomisk synpunkt icke ställa sig ovilliga gent emot inspektionsresor, anse kommitterade att, med bibehållande af normen för godtgörelse af själfva resekostnaden, dagtraktamente för såväl bankinspektören som assistenterna bör bestämmas till 15 kronor.

Om icke lokal för bankinspektionen och bankbyrån kan beredas inom någon staten tillhörig fastighet, utan måste förhyras, torde denna hyra liksom expenser och kostnad för vaktbetjäning böra drabba statsverket och bankerna till hälften hvar.

På grund af hvad sålunda blifvit yttradt föreslå kommitterade följande

Stat för bankinspektionen.

	Lön	Tjänstgörings- penningar	Summa
Bankinspektören	4,000	2,000	6,000
Biträdande ledamot ...	3,000	—	3,000
Sekreteraren	1,600	800	2,400
En assistent	3,500	1,500	5,000
En assistent	3,500	1,500	5,000
Rese- och traktamentsersättning omkring			7,000
Extra biträden, vaktbetjäning, lokalbyrå, uppvärmning, belysning och andra ex- penser m. m. omkring			4,600
		summa	33,000,

hvertill under det första året kan komma någon mindre organisationskostnad.

Sedan kommitterade sålunda behandlat frågan om den centrala tillsynen öfver bankerna, hvilken väl närmast åsyftas i Riksdagens skrifvelse, vilja kommitterade nu öfvergå till frågan om den af staten anordnade lokala tillsynen. Denna utöfvas, såsom förut är sagdt, dels af Konungens befallningshafvande och dels af särskilda personer, som Konungens befallningshafvande har att för tillsyn i hvarje bank förordna, nämligen allmänt ombud och revisor.

Den af Konungens befallningshafvande själf utöfvade kontrollen har erhållit sin väsentliga innebörd genom bestämmelserna i 83 § solidariska bankbolagslagen, resp. 76 § bankaktiebolagslagen; och då dessa bestämmelser varit gällande endast en kort tid och således äro tämligen opröfvade, hafva kommitterade ansett, att någon förändring af desamma för närvarande icke bör ifrågasättas.

Det allmänna ombudets hufvudsakliga funktion är antydd genom den i 80 § solidariska bankbolagslagen, resp. 73 § bankaktiebolagslagen, intagna föreskrift, att banks månadsöfversikt skall upprättas »i närvaro af det allmänna ombudet». Och hvarje öfversikt eller, såsom den vanligen benämnes, månadsrapport, som af bank inlämnas till finansdepartementet, är också försedd med ett af det allmänna ombudet underskrifvet intyg af innehåll, att kassan — eller, i banker med afdelningskontor, kassan vid hufvudkontoret — blifvit efter bankrörelsens slut å sista dagen i den månad, som är ifråga, uppräknad och därvid befunnits öfverensstämma med öfversikten, äfvensom att öfriga däri förekommande uppgifter öfverensstämma med bankens räkenskaper.

För att kunna meddela ett sådant intyg måste ombudet infinna sig i banken, dels i själfva månadsskiftet för att inventera kassan och dels några dagar därefter, då månadsrapporten, som skall jämföras med räkenskaperna, föreligger färdig. Men det förhåller sig nog så, att det arbete, ombudet vid dessa tjugufyra gånger årligen återkommande besök utför, är af ringa gagn. Kassainventeringen kunde ju i och för sig innefatta en nyttig kontroll, om den verkställdes på obestämda tider. Men som den nu är anordnad, blir det ju en ganska enkel sak att, om en kassabrist skulle förefinnas, vidtaga åtgärder för att dölja densamma vid den till tidpunkten noga bestämda inventeringen. Och den räkenskap, hvarmed rapporten vid det senare besöket jämföres, består nog ofta af ett balanseextrakt, som blifvit för rapportens afgifvande upprättadt. Men att detta extrakt öfverensstämmer med de egentliga räkenskaperna torde mera sällan undersökas; och ofta kan nog en sådan granskning icke ske. Ty äfven om hufvudboken är à jour och så uppställd, att ombudet kan ur densamma hämta rapportens siffror, är att märka, att, i banker med afdelningskontor, räkenskaperna vid hufvudkontoret i regeln omfatta blott detta kontors rörelse och således icke enbart kunna läggas till grund för bankens månadsrapport, hvilken jämväl måste grundas på afdelningskontorens afgifna rapporter. Det behöfver för öfrigt näppeligen befaras, att i månadsrapporten afsiktligt upptagas andra siffror än i böckerna; och ehuru vid hvarje bankinspektion en noggrann jämförelse emellan senaste månadsrapporten och bankens räkenskaper verkställs, har något försök till ett dylikt bedrägeri aldrig yppats. Däremot iakttages vid denna granskning mycket ofta, att rapporterna icke äro upprättade i behörig ordning så till vida, att vissa poster icke äro upptagna under de för dem afsedda rubrikerna, ehuru noggranna anvisningar i detta afseende lämnats. Men att härutinnan utöfva kontroll, hvilket onekligen kunde vara af nytta, anses nu icke åligga det allmänna ombudet.

Kommitterade hålla före, att det ur kontrollens synpunkt vore mera ändamålsenligt, om det allmänna ombudets undersökningar icke skedde i sammanhang med månadsrapportens upprättande, utan på obestämda tider; och de kunde då, till lättnad både för bankerna och ombuden, ske mera sällan. Det synes vara tillfyllest, om en sådan undersökning verkställdes minst en gång i hvarje kvartal å tid, som Konungens befallningshafvande antingen för hvar gång utsatte eller öfverlät åt ombudet att själf bestämma. Därvid skulle undersökas, om kassan öfverensstämde med kassaboken och den senaste månadsrapporten med räkenskaperna, till hvilka man då, i fråga om banker med afdel-

ningskontor, finge hänföra dessas rapporter. Tillika skulle ombudet tillse, att månadsrapporten upprättats i enlighet med gällande föreskrifter, så att vederbörande poster införts under behöriga rubriker. Om anmärkning härvid förekomme, skulle denna ofördröjligen delgifvas bankinspektionen. Det samarbete mellan bankinspektionen och de allmänna ombuden, hvars önskvärdhet 1900 års Riksdag i skrivelse till Kungl. Maj:t påpekat, skulle ock genom en sådan anordning främjas.

Kommitterade hafva sålunda i andra stycket af 80 § solidariska bankbolagslagen, resp. 73 § bankaktiebolagslagen, uteslutit föreskriften därom, att det allmänna ombudet skall närvara vid månadsöfversiktens upprättande, samt i stället uti 81 §, resp. 74 §, infört bestämmelse om en minst en gång i hvarje kvartal återkommande kassainventering och granskning af då senast upprättade månadsöfversikt.

I sitt den 4 februari 1902 afgifna betänkande uttalade den senaste bankkommittén den mening, att det vore önskvärdt, att, såsom någon gång redan då skedde, uppdragen att vara allmänt ombud och af Konungens befallningshafvande utsedd revisor i samma bank lämnades åt *en* person. Denne borde då kunna förväntas erhålla en bättre inblick i bankens förhållanden, än ombudet och revisorn, hvar för sig, ägde, och han skulle därför kunna med större sakkännedom fullgöra de skilda uppdragen. Då emellertid de personliga betingelserna för de bägge uppdragen kunde sägas vara i viss mån olikartade, i det att revisorsuppdraget måste anses mera grannlaga och maktpåliggande, samt det sålunda kunde inträffa, att den person, som ansåges lämplig att deltaga i revisionen, till äfventyrs icke vore villig att åtaga sig arbetet med månadsrapporternas granskning, hade bankkommittén icke ansett ändamålsenligt att *i lag* stadga, det uppdragen skulle förenas i en hand.

Efter detta uttalande af bankkommittén, hafva nog de nämnda två uppdragen oftare än förut anförtrotts åt samma person, men i allmänhet hvila de i olika händer. Om emellertid nu det allmänna ombudets skyldighet att två gånger i hvarje månad infinna sig i vederbörande bank till en öfvervägande formell granskning bortföle och ombudet i stället skulle endast omkring fyra gånger årligen besöka banken för vidtagande af en undersökning, som i fråga om månadsrapporten skulle blifva af en något mera ingående art än hittills, så torde den af bankkommittén uttalade farhågan, att en person med nödiga betingelser för revisionsuppdragets fullgörande möjligen icke skulle finnas villig att åtaga sig arbetet med månadsrapporterna, icke vidare äga berättigande; och då fördelen däraf att de bägge uppdragen utföras af samma person är påtaglig, hafva kommitterade nu föreslagit

den ändring af 82 § solidariska bankbolagslagen, resp. 75 § bankaktiebolagslagen, att det af Konungens befallningshafvande förordnade allmänna ombudet skall deltaga i granskning af styrelsens förvaltning och bankens räkenskaper.

I öfverensstämmelse med hvad sålunda blifvit yttradt med afseende å den centrala och den lokala bankkontrollen, hafva kommitterade utarbetat bilagda förslag dels till ändringar i gällande lagar angående solidariska bankbolag, angående bankaktiebolag och angående solidariskt bankbolags, bankaktiebolags och sparbanks konkurs och dels till instruktion för den inom finansdepartementet anordnade bankinspektionen och för samma departements bankbyrå (Bil. 1, 2, 3 och 4).

Utöfver hvad förut blifvit yttradt torde dessa förslag behöfva motiveras endast i följande delar.

En ny § är införd såsom 77 § i solidariska bankbolagslagen och 70 § i bankaktiebolagslagen. I dessa paragrafer, som äga sin motsvarighet i 131 § försäkringslagen, fastslås, att tillsyn öfver bankerna utöfvas af Konungens befallningshafvande samt af en för hela riket gemensam, inom finansdepartementet anordnad bankinspektion, hvarjämte i förstnämnda § föreskrifves, att ledamot af bankinspektionen icke må deltaga i styrelsen af eller vara anställd vid bankinrättning, öfver hvilken bankinspektionen har att utöfva tillsyn. Däremot är ägandet af banklott eller bankaktie icke angifvet såsom diskvalifikation, enär en bestämmelse härom enligt kommitterades mening skulle innefatta en obehöflig begränsning, som kunde blifva till afsevärdt hinder särskildt vid utseende af den biträdande ledamoten af inspektionen.

Den i förstnämnda paragraf därjämte intagna bestämmelsen, att instruktion för bankinspektionen meddelas af Konungen, är af samma innehåll som motsvarande bestämmelse i 131 § försäkringslagen.

Nuvarande 77 § i solidariska bankbolagslagen och 70 § i bankaktiebolagslagen äro ordagrant upptagna såsom första moment i 78 §, resp. 71 § af dessa lagar.

Då enligt nu föreslagna omorganisation af bankinspektionen denna kommer att blifva en, visserligen inom finansdepartementet anordnad, men dock i sin verksamhet själfständig myndighet, har vid uppgörandet af förevarande förslag till ändringar i gällande författningar iakttagits, att de handlingar, som för kontrollens skull skola enligt nu gällande föreskrifter insändas till finansdepartementet, hädanefter öfverlämnas direkt till bankinspektionen. Sålunda har, med ändring af andra momentet i 80 § solidariska bankbolagslagen, resp. 73 § bankaktiebolags-

lagen, stadgats, att de månatliga öfversikterna skola insändas till bankinspektionen, där de komma att undergå vederbörlig granskning. Kommitterade hafva emellertid jämväl ansett lämpligt att ur sagda lagrum utesluta stadgandet om dessa öfversiktens offentliggörande. Detta bör, såsom förut är sagdt, fortfarande åligga bankbyrån; och stadgandet om månadsöfversiktens publicerande har därför syntes lämpligast erhålla sin plats i instruktionen för bankbyrån, i hvilken instruktion jämväl är intagen föreskrift om offentliggörande af årsöfversikt angående bankernas verksamhet.

Vid revision förekomma icke sällan anmärkningar och framställningar, som revisorerna icke finna lämpligt intaga i den till bolagsstämman afgifna revisionsberättelsen, utan delgifva styrelsen uti särskild skrifvelse. Orsakerna till detta förfaringssätt kunna vara olika, men i allmänhet torde anledningen vara att söka däri, att enskildas förhållanden till banken beröras i dessa framställningar. Bankinspektionen får nu del af en sådan särskild skrifvelse först vid den granskning af styrelsens protokoll, som företages vid den näst efter revisionen verkställda bankundersökning. Men då det tydligen kan vara af vikt, att bankinspektionen tidigare får del af en dylik handlings innehåll, hafva kommitterade föreslagit den ändring i fjärde momentet af sistnämnda paragrafer, att styrelsen förpliktas att jämte revisionsberättelsen till bankinspektionen insända äfven annan handling, som beträffande bankens förvaltning och räkenskaper må vara af revisorerna aflämnad.

I öfrigt är sistnämnda moment omredigeradt i den syftning, att styrelsens förvaltningsberättelse jämte balansräkning skall, så snart ske kan och utan afvaktan på revisionens verkställande, insändas till bankinspektionen. I förvaltningsberättelsen kunna nämligen förekomma framställningar, t. ex. i fråga om utdelning, hvilka föranleda erinring från bankinspektionen; och denna bör då sättas i tillfälle att så tidigt framställa sina erinringar, att de kunna af styrelsen behandlas i god tid före bolagsstämman och helst innan revisionen är afslutad.

Då enligt föreliggande förslag bankinspektionen kan i vissa fall meddela för bankerna bindande beslut, är i 86 § solidariska bankbolagslagen och 78 § bankaktiebolagslagen, där det stadgas att Konungens befallningshafvandes på grund af nämnda lagar meddelade beslut kunna öfverklagas hos Kungl. Maj:t, intagen en bestämmelse af innehåll att bankinspektionens beslut kunna i samma ordning öfverklagas.

Såsom ett nytt första moment i 88 § af den solidariska bankbolagslagen och 80 § af bankaktiebolagslagen är införd en föreskrift om bankernas skyldighet att till bestridande af kostnaden för bank-

inspektionens organisation och verksamhet årligen erlægga bidrag enligt bestämmelser, som af Konungen meddelas, dock icke öfver $\frac{1}{100}$ procent af bankernas egna fonder. Då dessa, såsom ofvan är nämndt, redan vid detta års slut komma att uppgå till omkring 400 millioner kronor, skulle således det föreslagna maximibeloppet för bankernas sammanlagda bidrag redan vid bestämmelsens första tillämpning uppgå till omkring 40,000 kronor, hvilket belopp, enligt hvad förslagsstaten visar, är mera än tillräckligt för bestridande af ifrågavarande kostnader.

Stockholm den 15 november 1905.

Rob. Benckert. Th. Frölander. Victor Moll. P. R. Rabe.

*Bilaga 1.***Förslag****till ändringar i lagen angående solidariska bankbolag
den 18 september 1903.**

77 §.

Tillsyn öfver bankbolag utöfvas, på sätt i denna lag sägs, dels af Konungens befallningshafvande och dels af en för hela riket gemensam, inom finansdepartementet anordnad bankinspektion.

Ledamot af bankinspektionen må ej deltaga i styrelsen af eller vara anställd vid bankinrättning, öfver hvilken bankinspektionen har att utöfva tillsyn.

Närmare bestämmelser om bankinspektionens organisation och verksamhet meddelas af Konungen.

78 §.

Förrän bankbolag öppnar sin rörelse, skall inför Konungens befallningshafvande styrkas:

att kungörelse i öfverensstämmelse med 71 § i lagen om aktiebolag skett angående bolagets registrering;

att å lotterna blifvit inbetalda minst tjugu procent af grundfonden samt förbindelse med pant, som Konungens befallningshafvande pröfvar fullgod, aflämnad för inbetalning af återstoden; samt

att enhvar af hufvudlottägarne till förvaring hos bolaget öfverlämnat sådan handling, hvarom i 19 § förmäles.

Genom kungörelse i allmänna tidningarna skall tillkännagifvas, när bankbolag börjar sin rörelse, så ock när bankbolag upplöses af annan anledning än konkurs; och skall underrättelse om dagen, då sådant sker, till bankinspektionen insändas.

79 §.

Bankinspektionen äge sammankalla bankstyrelse äfvensom extra bolagsstämma, där styrelsen icke efterkommit af bankinspektionen framställd begäran om utfärdande af kallelse till sådan stämma.

Den af Konungen förordnade bankinspektören eller den, som af bankinspektionen utses att honom företräda, må närvara vid bolagsstämma och vid af bankinspektionen utlyst styrelsesammanträde samt i öfverläggningarna deltaga.

80 §.

Styrelsen åligge:

att när som helst hålla bolagets räkenskaper och handlingar tillgängliga för Konungens befallningshafvande, för det allmänna ombud, som Konungens befallningshafvande förordnar, för bankinspektören eller den, som af bankinspektionen för visst fall förordnas, samt för den särskilda undersökning, Konungen kan finna för godt att låta anställa;

att genast efter hvarje månads slut enligt formulär, som af bankinspektionen meddelas, upprätta och till bankinspektionen insända en öfversikt, utvisande bolagets tillgångar och skulder, jämte uppgift om räntesatserna för bolagets in- och utlåning samt diskonto, som under den tid, öfversikten omfattar, varit hos bolaget gällande;

att jämväl i öfrigt meddela Konungens befallningshafvande, bankinspektionen och allmänna ombudet alla de upplysningar rörande bolaget, som af dem äskas;

att, så snart ske kan, dels till bankinspektionen insända styrelsens förvaltningsberättelse jämte balansräkningen äfvensom, efter verkställd revision, den däröfver afgifna berättelsen tillika med annan handling angående bolagets förvaltning eller räkenskaper, hvilken revisorerna må hafva aflämnat till styrelsen, dels ock låta införa revisionsberättelsen i allmänna tidningarna; samt

att, där bankinspektionen finner anledning till antagande, att bolaget gjort sådana förluster, att reservfonden och tio procent af grundfonden förlorats, på bankinspektionens anmodan ofördröjligen låta upprätta bokslut och kalla revisorerna att granska detsamma.

81 §.

Det i 80 § omförmälda allmänna ombud åligge att minst en gång under hvarje kvartal inventera kassan vid bolagets hufvudkontor

samt undersöka, om den öfversikt, bolaget jämlikt föreskriften i sagda § senast upprättat, öfverensstämmer med räkenskaperna och är i behörig ordning uppställd; åliggande det ombudet att ofördröjligen delgifva bankinspektionen anmärkning, som härvid må hafva förekommit, äfvensom att i öfrigt meddela bankinspektionen alla de upplysningar angående bolaget, som af bankinspektionen äskas.

82 §.

I den granskning af styrelsens förvaltning och bolagets räkenskaper, hvarom i 46 § förmäles, skall jämväl deltaga det af Konungens befallningshafvande enligt 80 § förordnade allmänna ombud.

83 §.

Har styrelse eller bolagsstämman fattat beslut, hvilket står i strid med lag eller den för bolaget fastställda ordning, må Konungens befallningshafvande kunna förbjuda verkställighet af beslutet. Konungens befallningshafvande må ock kunna förelägga styrelse att, i händelse beslut af nyss omförmälda beskaffenhet gått i verkställighet, göra rättelse, där så kan ske, så ock att fullgöra hvad styrelsen enligt lag och bolagsordning åligger. Sådant föreläggande må dock icke af Konungens befallningshafvande meddelas i fråga om i lag gifna föreskrifter, hvilkas öfverträdande är med straff belagdt; och må i frågor, som angå bankbolags förvaltning och bokföring, förbud eller föreläggande, hvarom nu är sagdt, icke af Konungens befallningshafvande meddelas, med mindre bankinspektionen därom gjort framställning.

Sker svårare afvikelse från denna lag eller från bolagets ordning, ankomme på Konungen att förklara bolaget hafva förverkat oktrogen.

86 §.

Öfver beslut, som af Konungens befallningshafvande eller bankinspektionen på grund af denna lag meddelas, må klagan föras hos Konungen, men beslutet går ändock i verkställighet, där icke Konungen annorlunda förordnar.

Ändring i bankinspektionens beslut sökes inom den tid, som för öfverklagande af förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är stadgad.

87 §.

Upplöses bankbolag af annan anledning, än i 59 § sägs, skall bankinspektionen förordna ombud, som har att närvara vid likvidatorernas sammanträden med rätt att yttra sig till protokollet samt att i öfrigt öfvervaka likvidationen.

88 §.

Till bestridande af kostnaden för bankinspektionens organisation och verksamhet skall bankbolag årligen erlägga bidrag enligt bestämmelser, som af Konungen meddelas. Detta bidrag utgår efter visst, för samtliga bankinrättningar, öfver hvilka bankinspektionen har att utöfva tillsyn, lika förhållande till sammanlagda beloppet af bankinrättnings egna fonder vid utgången af nästföregående kalenderår, men må icke öfverstiga en hundraedels procent af detta belopp.

Bankbolag åligge jämväl att ersätta ombud, som utses enligt 80 och 87 §§. På den, som utsett nämnda ombud, ankomme att bestämma ersättningsbeloppet.

Bilaga 2.

Förslag
till ändringar i lagen angående bankaktiebolag
den 18 september 1903.

70 §.

Tillsyn öfver bankaktiebolag utöfvas, på sätt i denna lag sägs, dels af Konungens befallningshafvande och dels af den inom finansdepartementet anordnade bankinspektionen.

71 §.

Förrän bankaktiebolag öppnar sin rörelse, skall inför Konungens befallningshafvande styrkas:

att kungörelse i öfverensstämmelse med 71 § i lagen om aktiebolag skett angående bolagets registrering; samt

att å aktierna blifvit inbetalda minst tjugu procent af grundfonden samt förbindelse med pant, som Konungens befallningshafvande pröfvar fullgod, aflämnad för inbetalning af återstoden.

Genom kungörelse i allmänna tidningarna skall tillkännagifvas, när bankaktiebolag börjar sin rörelse, så ock när bankaktiebolag upplöses af annan anledning än konkurs; och skall underrättelse om dagen, då sådant sker, till bankinspektionen insändas.

72 §.

Bankinspektionen äge sammankalla bankstyrelse äfvensom extra bolagsstämma, där styrelsen icke efterkommit af bankinspektionen framställd begäran om utfärdande af kallelse till sådan stämma.

Den af Konungen förordnade bankinspektören eller den, som af bankinspektionen utses att honom företräda, må närvara vid bolagsstämma och vid af bankinspektionen utlyst styrelsesammanträde samt i öfverläggningarna deltaga.

73 §.

Styrelsen åligge:

att när som helst hålla bolagets räkenskaper och handlingar tillgängliga för Konungens befallningshafvande, för det allmänna ombud, som Konungens befallningshafvande förordnar, för bankinspektionen eller den, som af bankinspektionen för visst fall förordnas, samt för den särskilda undersökning, Konungen kan finna för godt att låta anställa;

att genast efter hvarje månads slut, enligt formulär, som af bankinspektionen meddelas, upprätta och till bankinspektionen insända en öfversikt, utvisande bolagets tillgångar och skulder, jämte uppgift om räntesatserna för bolagets in- och utlåning samt diskonto, som under den tid, öfversikten omfattar, varit hos bolaget gällande;

att jämväl i öfrigt meddela Konungens befallningshafvande, bankinspektionen och allmänna ombudet alla de upplysningar rörande bolaget, som af dem äskas;

att, så snart ske kan, dels till bankinspektionen insända styrelsens förvaltningsberättelse jämte balansräkningen äfvensom, efter verkställd revision, den däröfver afgifna berättelsen tillika med annan handling angående bolagets förvaltning eller räkenskaper, hvilken revisorerna må hafva aflämnat till styrelsen, dels ock låta införa sistnämnda berättelse i allmänna tidningarna; samt

att, där bankinspektionen finner anledning till antagande, att bolaget gjort sådana förluster, att reservfonden och tio procent af grundfonden förlorats, på bankinspektionens anmodan ofördröjligen låta upprätta bokslut och kalla revisorerna att granska detsamma.

74 §.

Det i 73 § omförmälda allmänna ombud åligge att minst en gång under hvarje kvartal inventera kassan vid bolagets hufvudkontor samt undersöka, om den öfversikt, bolaget jämlikt föreskriften i sagda § senast upprättat, öfverensstämmer med räkenskaperna och är i behörig ordning uppställd; åliggande det ombudet att ofördröjligen delgifva bankinspektionen anmärkning, som härvid må hafva förekommit, äfvensom att i öfrigt meddela bankinspektionen alla de upplysningar angående bolaget, som af bankinspektionen äskas.

75 §.

I den granskning af styrelsens förvaltning och bolagets räkenskaper, hvarom i 43 § förmäles, skall jämväl deltaga det af Konungens befallningshafvande enligt 73 § förordnade allmänna ombud.

76 §.

Har styrelse eller bolagsstämma fattat beslut, hvilket står i strid med lag eller den för bolaget fastställda ordning, må Konungens befallningshafvande kunna förbjuda verkställighet af beslutet. Konungens befallningshafvande må ock kunna förelägga styrelse att, i händelse beslut af nyss omförmälda beskaffenhet gått i verkställighet, göra rättelse, där så kan ske, så ock att fullgöra hvad styrelsen enligt lag och bolagsordning åligger. Sådant föreläggande må dock icke af Konungens befallningshafvande meddelas i fråga om i lag gifna föreskrifter, hvilkas öfverträdande är med straff belagdt; och må i frågor, som angå bankaktiebolags förvaltning och bokföring, förbud eller föreläggande, hvarom nu är sagdt, icke af Konungens befallningshafvande meddelas, med mindre bankinspektionen därom gjort framställning.

Sker svårare afvikelse från denna lag eller från bolagets ordning, ankomme på Konungen att förklara bolaget hafva förverkat oktrogen.

78 §.

Öfver beslut, som af Konungens befallningshafvande eller bankinspektionen på grund af denna lag meddelas, må klagan föras hos Konungen, men beslutet går ändock i verkställighet, där icke Konungen annorlunda förordnar.

Ändring i bankinspektionens beslut sökes inom den tid, som för öfverklagande af förvaltande myndigheters och ämbetsverks beslut är stadgad.

79 §.

Upplöses bankaktiebolag af annan anledning än i 56 § sägs, skall bankinspektionen förordna ombud, som har att närvara vid likvidatorernas sammanträden, med rätt att yttra sig till protokollet samt att i öfrigt öfvervaka likvidationen.

80 §.

Till bestridande af kostnaden för bankinspektionens organisation och verksamhet, skall bankaktiebolag årligen erlægga bidrag enligt bestämmelser, som af Konungen meddelas. Detta bidrag utgår efter visst, för samtliga bankinrättningar, öfver hvilka bankinspektionen har att utöfva tillsyn, lika förhållande till sammanlagda beloppet af bankinrättnings egna fonder vid utgången af nästföregående kalenderår, men må icke öfverstiga en hundraedels procent af detta belopp.

Bankaktiebolag åligge jämväl att ersätta ombud, som utses enligt 73 och 79 §§. På den, som utsett nämnda ombud, ankomme att bestämma ersättningsbeloppet.

*Bilaga 3.***Förslag****till ändring i lagen angående solidariskt bankbolags,
bankaktiebolags och sparbanks konkurs
den 18 september 1903.**

1 §.

Har solidariskt bankbolag eller bankaktiebolag råkat i konkurs-tillstånd, varde det af rätten eller domaren ofördröjligen anmäldt hos bankinspektionen; och förordne bankinspektionen ett allmänt ombud att såsom god man och syssloman deltaga i konkursboets förvaltning med de gode män och sysslomän, som utses på sätt i konkurslagen stadgas.

Afträdes sparbanks egendom till konkurs, varde anmälan därom af rätten eller domaren ofördröjligen gjord hos Konungens befallningshafvande, som förordnar ett allmänt ombud att deltaga i förvaltningen af konkursboet, på sätt här ofvan sägs.

På den, hvilken förordnat sådant allmänt ombud, ankomme att, när det pröfvas skäligt, entlediga ombudet och i dess ställe annan förordna. Däröfver må klagan ej föras.

Instruktion
för den inom finansdepartementet anordnade bankinspektionen
och för samma departements bankbyrå.

I. *Allmänna bestämmelser.*

§ 1.

Mom. 1. Bankinspektionen utgöres af
en bankinspektör och chef samt
fyra ledamöter, af hvilka två tillika äro assistenter,
en är sekreterare och en biträdande ledamot.

Mom. 2. Bankbyrån utgöres af
en byråchef och
en amanuens.

Byråchefsbetbetet utöfvas af bankinspektören och amanuens-
befattningen af sekreteraren hos bankinspektionen.

§ 2.

Bankinspektören och den biträdande ledamoten hos bankinspek-
tionen jämte suppleant för denne tillsätts af Kungl. Maj:t medelst
förordnande.

Assistenterna och sekreteraren förordnas af chefen för finans-
departementet efter förslag af bankinspektionen.

För bankinspektionen erforderliga extra biträden äfvensom vakt-
betjante antagas och entledigas af inspektionen.

§ 3.

För att kunna förordnas till bankinspektör eller sekreterare hos
bankinspektionen fordras att hafva aflagt sådan examen, som berättigar
till inträde i rättegångsverken.

Till assistenter förordnas i bankväsendet förfarne män.

§ 4.

Mom. 1. Semester må, när sådant kan äga rum utan hinder för göromålets behöriga gång, åtnjutas af bankinspektören och chefen för bankbyrån, af assistent samt af sekreteraren och amanuensen under en och en half månad årligen enligt fördelning, som bestämmes af bankinspektionen.

Mom. 2. Annan tjänstledighet må af chefen för finansdepartementet beviljas bankinspektören och chefen för bankbyrån under högst en månad samt annan i mom. 1 omförmäld tjänsteman under högst tre månader. Uppstår behof af längre tjänstledighet, göres ansökning hos Kungl. Maj:t.

§ 5.

Då bankinspektören och chefen för bankbyrån begagnar semester eller eljest åtnjuter ledighet under tid, som ej öfverstiger en månad, må chefen för finansdepartementet, om han finner vikarie under tiden erforderlig, därtill förordna sekreteraren.

Erfordras vikarie för sekreteraren och amanuensen under tid, ej öfverstigande tre månader, äger chefen för finansdepartementet att därtill förordna behörig person inom eller utom departementet.

Har biträdande ledamoten förfall, inkallas dennes suppleant till tjänstgöring.

§ 6.

Hvad i § 14 af nådiga instruktionen för ämbets- och tjänstemän i Kungl. Maj:ts kansli stadgas angående ansvar för förbrytelse i tjänsten m. m. gäller jämväl med afseende å bankinspektören och chefen för bankbyrån samt ledamöterna i bankinspektionen.

II. *Bankinspektionen.*

§ 7.

Bankinspektionen åligger att enligt lagen angående solidariska bankbolag den 18 september 1903 och lagen angående bankaktiebolag af samma dag utöfva tillsyn öfver nämnda bankinrättningar, i hvilket

afseende bankinspektionen åligger *att* tillse, att de handlingar, som skola ingifvas till bankinspektionen, behörigen inkomma och äro upp- rättade i ändamålsenlig ordning, *att*, med ledning af dessa handlingar samt vid bankundersökning eller annorledes inhämtade upplysningar, öfvervaka, att gällande författningar och fastställda bolagsordningar behörigen iakttagas, *samt att*, där så ej sker eller andra förhållanden, som påkalla rättelse, förekomma, meddela de erinringar eller företaga de åtgärder, som finnas erforderliga; och har bankinspektionen att meddela vederbörande banker begärda upplysningar i fråga om deras verksamhet.

Bankundersökning, hvarom ofvan sägs, verkställes af bank- inspektören ensam eller jämte endera af eller bägge assistenterna eller ock, enligt särskildt förordnande, af assistent.

§ 8.

Bankinspektören är i första rummet ansvarig för fullgörandet af bankinspektionens åligganden och äger att ensam besluta i alla ärenden med undantag af dem, som jämlikt § 10 skola behandlas och afgöras af bankinspektionen samfällt.

§ 9.

Bankinspektören åligger att bereda och föredraga de till bank- inspektionens handläggning hörande ärenden, dock med rätt för bankin- spektören att i särskilda fall uppdraga åt assistent eller sekreteraren att bereda och föredraga förekommande ärenden.

§ 10.

Af bankinspektionen samfällt behandlas och afgöras ärenden, som angå:

bankstyrelses eller bolagsstämmas öfverträdelse af lag eller bolags- ordning eller eljest för bankerna gällande föreskrifter;

framställning till Konungens befallningshafvande om förbud eller föreläggande, hvarom i 83 § af lagen angående solidariska bankbolag och i 76 § af lagen angående bankaktiebolag förmäles, samt underdåniga besvär öfver Konungens befallningshafvandes enligt samma lagrum meddelade beslut;

offentliggörande genom bankinspektionens försorg af dess an- märkning mot åtgärd, som vidtagits i strid med gällande föreskrifter, men icke föranledt framställning till Konungens befallningshafvande;

sammankallande af extra bolagsstämma jämlikt stadgandena i 79 § af lagen angående solidariska bankbolag och 72 § af lagen angående bankaktiebolag;

förordnande för ledamot af bankinspektionen att vid hinder för bankinspektören närvara vid styrelsesammanträde eller bolagsstämma;

förordnande af allmänt ombud vid bankbolags likvidation eller konkurs och bestämmande af ersättning åt sådant ombud;

anmodan till bankstyrelse om upprättande af bokslut och inkallande af revisorer jämlikt stadgandena i sista punkten af 80 § i lagen angående solidariska bankbolag och i sista punkten af 73 § i lagen angående bankaktiebolag;

utfärdande af allmänna erinringar rörande bankbolags förvaltning eller allmänna föreskrifter om dess bokföring;

affattning af formulär till de öfversikter öfver bankbolags ställning, som enligt lag skola ingifvas till bankinspektionen;

anställande och entledigande af extra biträden äfvensom vaktbetjante hos inspektionen; samt

andra frågor, som bankinspektören finner skäl att göra till föremål för samfällid behandling.

I här ofvan omförmälda ärendens behandling och afgörande deltaga, utom bankinspektören, biträdande ledamoten samt, efter bankinspektörens förordnande, antingen en assistent eller sekreteraren.

Uppstå vid ärendes afgörande olika meningar, utfärdas bankinspektionens beslut i enlighet med flertalets mening eller, i händelse af lika röstetal för olika meningar, enligt den mening, bankinspektören omfattar.

§ 11.

Andra ärenden än de i § 10 omförmälda afgöras af bankinspektören efter rådplägning med den eller dem af bankinspektionens ledamöter, som bankinspektören med hänsyn till hvarje särskildt ärendes beskaffenhet finner skäl tillkalla.

§ 12.

Utan föredragning eller rådplägning med annan äger bankinspektören att infordra förklaring, upplysning eller yttrande, som erfordras för ärendes beredning.

§ 13.

I bankinspektörens frånvaro är, då icke annan förordnats att uppehålla hans ämbete, sekreteraren föredragande; och afgöras ärendena samfällt af denne samt den biträdande ledamoten och en assistent; dock må ärende afgöras jämväl af sekreteraren och en assistent, därest på grund af särskilda förhållanden sådant erfordras för göromålens fortgång.

Uppstå vid ärendes afgörande i bankinspektörens frånvaro olika meningar mellan ledamöterna, utfärdas bankinspektionens beslut i enlighet med flertalets mening eller, i händelse af lika röstetal för olika meningar, enligt den mening, som föredraganden omfattar.

§ 14.

Protokoll föres, då skiljaktiga meningar förekomma inom bankinspektionen eller då någon i ärendes afgörande deltagande ledamot det fordrar; och åligger det ledamot, hvars åsikt icke öfverensstämmer med af inspektionen fattadt beslut, att låta till protokollet anteckna sin skiljaktiga mening.

§ 15.

Utgående expeditioner underskrifvas af bankinspektören med kontrasignation af sekreteraren.

Expedition i ärende, som afgjorts i bankinspektörens frånvaro, skall, där annan icke förordnats i hans ställe, undertecknas af sekreteraren: »På bankinspektionens vägnar.»

§ 16.

Jämte de skyldigheter, som åligga assistent och sekreterare såsom ledamöter af bankinspektionen, åligger

assistent:

att efter förordnande verkställa undersökning i bankinrättning och hos bankinspektionen anmäla hvad därvid förekommit;

samt att i öfrigt lämna bankinspektören det biträde, som af honom påkallas; och

sekreteraren:

att föra diarium öfver inkommande ärenden och bestrida arkivgöromålen;

att föra bankinspektionens protokoll;
 att biträda med uppsättning, kollationering och afsändande af bankinspektionens expeditioner;
 samt att i öfrigt på bankinspektörens anmodan deltaga i förefallande göromål.

III. *Bankbyrån.*

§ 17.

Mom. 1. Byråchefen åligger:

att till underdånig föredragning bereda ärenden angående lagstiftningen rörande banker och hypoteksinrättningar eller fastställande af ny eller förändring af gällande bolagsordning för solidariskt bankbolag, bankaktiebolag, hypoteksförening och annan låneanstalt, äfvensom de öfriga frågor rörande bank- och andra låneinrättningar, som af Kungl. Maj:t pröfvas, dock med undantag för underdåniga besvär öfver bankinspektionens och Konungens befallningshafvandes på bankinspektionens framställning meddelade beslut;

att utarbeta och låta offentliggöra en öfversikt af de solidariska bankbolagens och bankaktiebolagens ställning efter hvarje års bokslut äfvensom en sammanfattning af årliga uppgifter om allmänna hypoteksbanken och hypoteksföreningarne;

att föranstalta om utgifvande af ett sammandrag utaf de solidariska bankbolagens och bankaktiebolagens för hvarje månad aflämnade öfversikter;

samt att i öfrigt uti alla till bankbyrån hörande frågor lämna chefen för finansdepartementet det biträde, som af honom äskas.

Mom. 2. Amanuensen åligger:

att föra diarium öfver inkommande ärenden och bestrida arkivgöromålen;

att upprätta ett sammandrag af de solidariska bankbolagens och bankaktiebolagens för hvarje månad aflämnade öfversikter;

samt att biträda med uppsättning, kollationering och afsändande af de till bankbyrån hörande expeditionerna samt i öfrigt på byråchefens anmodan deltaga i förefallande göromål.